

Рецензия

от проф. д-р Ефрем Ефремов,
ръководител катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“
във Факултета по журналистика и масова комуникация
при СУ „Св. Климент Охридски“

за дисертационния труд на Николай Георгиев Кръстев
„Социо-културни промени в плувните спортове в България до 1944 година“

Преди да премина към оценка на докторската теза на Николай Кръстев, ще кажа, че го познавам като отличен журналист повече от 30 години. Според мен винаги е похвално, когато някой практик се насочи към научна работа, за да съчетае своя опит с фундамента на теорията. При колегата Кръстев има още един положителен момент – той никога не е криел своята пристрастност към плувните спортове. Напротив – винаги е писал и анализирал много компетентно процесите в тях. В конкретния случай виждаме и съчетание на изследователските му интереси и обичта му към плуването. Според мен резултатът е много добър.

Значение на научния проблем

Николай Кръстев се е насочил към историята на плувните спортове у нас и тяхното развитие през годините. Направил е интердисциплинарно изследване, открил е нови емпирични факти и определено попълва „бели петна“ в развитието на този негов любим спорт. До този момент не е било правено задълбочено изследване на всестранната дейност и книжнината на организации като „Български морски сговор“ или „Българска национална спортна федерация“. За разлика от „тесния специалист“, той тълкува тези факти в контекста на общественото развитие, успява да ги систематизира и типологизира. Тази широта на разбиранията му е определен принос към спортната наука. Не са много трудовете, в които освен прецизно боравене с източниците се срещат исторически препратки, икономическа статистика и цитати от Вазов и Славейков – факт, който ми прави отлично впечатление.

Параметри

Трудът е с обем от 205 страници. Използвани са 114 литературни източника (90 на кирилица и 24 на латиница), изследвани са 191 публикации в периодичния печат и са разгледани 32 закона и подзаконови нормативни акта. Последното също ме впечатли, защото много малко изследователи обръщат внимание на нормативната страна в разглеждания период. Изследователските задачи, целите на работата и работната хипотеза са формулирани напълно коректно. Чисто формално работата отговаря на всички изисквания за получаване на докторска степен.

Структура

Тук ще изляза от традиционния метод за рецензии – да описвам всяка глава поотделно. Ще се спра на най-важните моменти според мен. Започвам с утвърждаването на тезата за неразривната връзка между развитието на спорта и развитието на обществото. Авторът е извел своите маркери за този аспект, показва тяхната динамика и прави връзката между развитието на плувните спортове и тогавашната държава. Това е безспорен принос както в исторически, така и в социо-културен аспект.

Николай Кръстев ни дава широка и обективна панорама на всичко, което се е случвало в плувните спортове през изследвания период – от преодоляването на страха на българите от водата, през възникването на „българската морска идея“, до първите състезания и обучението на треньори. Специално внимание той обръща на строителството на басейни в този период (признавам – броят им е изненада), както и на боричканията между отделните организации кой да ръководи българското плуване (това не ме изненада – някои неща в нашия менталитет изглеждат вечни).

Изложението е логично и убедително. Вижда се как, тръгвайки „под морското равнище“, с много ентузиазъм, с политическо лобиране, с намирането на правилните ръководители и с подкрепата на обществото, българското плуване прави своите първи уверени крачки напред – както е в развитите демокрации, към които сме се стремели.

Тъй като се намираме на публична защита на докторска теза, бих задал следните въпроси към колегата:

1. Защо включва в обекта на изследването си и дейността на организацията „Бранник“, която заема малка част от труда и чиято оценка не е еднозначна?
2. На страница 124 от представеното ми копие авторът пише: „Заедно със „Спорт“ големите политически ежедневници имат добри спортни рубрики и плуването също е отразявано редовно. Най-вече „Зора“, „Заря“, „Утро“.“ Изследвал ли е кое от тези издания отделя най-много внимание на спорта и защо?
3. В една от своите препоръки авторът развива идеята, че съвременните спортни ръководители могат да вземат пример от своите предшественици и да построят поне толкова басейни, колкото и те. Убеден ли е, че след един век и при съвсем различни икономически условия опитът на БНМС би бил практически приложим?

Имам и някои препоръки. Самата работа е по-добра от автореферата – често е обратното. Колегата Кръстев е опитен журналист и знае колко важна е испанската поговорка „Да си окрякаш яйцето“. Трудът е качествен и заслужава качествено представяне.

Две много интересни теми – „Плуването в народния бит и традиции“ и „Начало на академичното образование по плуване“, са само щрихириани, а те заслужават по-задълбочено изследване. Убеден съм, че научните интереси на докторанта няма да спрат с представения труд и че именно тези теми ще бъдат обект на негови бъдещи изследвания.

Заклучение

Извън работата се запознах и с четирите публикации на Николай Кръстев по темата. Те само засилиха убеждението ми да гласувам положително и да призова останалите членове на многоуважаемото научно жури да подкрепят позицията ми за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ от Николай Георгиев Кръстев в професионално направление 7.6 „Спорт“, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.

Убеден съм, че този труд заслужава тази оценка. Ще призова обаче автора да намери подход и да издаде дисертацията си като отделна книга. Ще завърша с един диалог, който прочетох у Ортега-и-Гасет. Благородник отишъл в библиотеката на голям манастир и поискал книга. Библиотекарят поискал уточнение каква, а получил отговор: „Да е по-дебела – трябва ми за подпиране.“ В този ред на мисли знам, че трудът на Николай Кръстев няма да служи за подпиране, а ще се превърне във важна книга за всички, които обичат плувните спортове. А те съвсем не са малко.

06.02.2026 г.

Проф. д-р Ефрем Ефремов

Academic Review

by Prof. Dr. Efrem Efremov

Head of the Department of Press Journalism and Book Publishing
Faculty of Journalism and Mass Communication
Sofia University "St. Kliment Ohridski"

of the doctoral dissertation by Nikolay Georgiev Krastev
"Socio-Cultural Changes in Aquatic Sports in Bulgaria until 1944"

Before proceeding to the evaluation of the doctoral dissertation submitted by Nikolay Krastev, I would like to state that I have known him as a distinguished journalist for more than thirty years. In my view, it is always commendable when a practitioner turns toward academic research in order to integrate professional experience with the theoretical foundations of science. In the case of Mr. Krastev, there is an additional positive aspect: he has never concealed his strong interest in aquatic sports. On the contrary, he has consistently written about and analyzed the processes within this field in a highly competent manner. In the present study, his research interests are successfully combined with his long-standing personal commitment to swimming. In my opinion, the result is a highly accomplished scholarly work.

Significance of the Research Problem

Nikolay Krastev focuses his research on the history and development of aquatic sports in Bulgaria. He conducts an interdisciplinary study, identifies new empirical evidence, and clearly contributes to filling existing gaps in the scholarly understanding of this field. To date, no comprehensive and in-depth research has been undertaken on the multifaceted activities and published output of organizations such as the Bulgarian Maritime Union or the Bulgarian National Sports Federation. Unlike narrowly specialized studies, the author interprets empirical data within the broader context of social development, successfully systematizing and typologizing the material. This breadth of analytical perspective represents a significant contribution to sports science. Few scholarly works combine meticulous source analysis with historical contextualization, economic statistics, and references to canonical literary figures such as Ivan Vazov and Pencho Slaveykov—a feature that merits particular recognition.

Parameters of the Dissertation

The dissertation consists of 205 pages and is based on 114 bibliographic sources (90 in Cyrillic and 24 in Latin script). The author analyzes 191 publications from the periodical press and examines 32 laws and subordinate normative acts. The latter is particularly

noteworthy, as the regulatory framework of the period is often neglected in similar studies. The research objectives, tasks, and working hypothesis are formulated with full methodological correctness. From a formal perspective, the dissertation fully meets the requirements for the awarding of a doctoral degree.

Structure and Content

In this review, I depart from the traditional approach of describing each chapter individually and instead focus on the most significant analytical contributions of the work. I begin with the author's substantiation of the thesis concerning the inseparable relationship between the development of sport and the development of society. The author identifies key analytical indicators, traces their dynamics, and establishes a clear connection between the evolution of aquatic sports and the role of the state during the period under review. This constitutes a substantial contribution both in historical and socio-cultural terms.

The dissertation presents a broad and objective overview of developments in aquatic sports during the examined period—from the gradual overcoming of public apprehension toward water, through the emergence of the “Bulgarian maritime idea,” to the organization of the first competitions and the training of coaches. Special attention is devoted to the construction of swimming facilities during this time (the number of which is surprisingly high), as well as to the institutional conflicts between various organizations regarding governance of the sport.

The argumentation is coherent and persuasive. The author demonstrates how, starting from modest initial conditions, and through enthusiasm, political advocacy, appropriate leadership, and public support, Bulgarian swimming made its first stable steps forward, following patterns characteristic of developed democratic societies to which the country aspired.

Questions to the Doctoral Candidate

Given that this is a public defense of a doctoral dissertation, I would raise the following questions:

1. What is the rationale for including the activities of the organization “Brannik” in the object of research, considering that it occupies a relatively limited portion of the dissertation and that assessments of its activities remain ambiguous?
2. On page 124 of the submitted copy, the author states that, alongside the newspaper *Sport*, major political daily newspapers maintained strong sports sections in which swimming was regularly covered, particularly *Zora*, *Zarya*, and

Utro. Has the author examined which of these publications devoted the greatest attention to sports and what factors account for this difference?

3. In one of the recommendations, the author suggests that contemporary sports administrators could draw lessons from their predecessors and construct at least as many swimming facilities as were built during the period studied. Is the author convinced that, under contemporary economic conditions, the experience of the Bulgarian National Maritime Union would be practically applicable?

Recommendations

The dissertation itself demonstrates a higher scholarly quality than the abstract, which is not always the case. As an experienced journalist, the author is well aware of the importance of effective presentation. Given the academic merit of the study, the dissertation deserves an equally strong and refined presentation.

Two particularly promising topics—“Swimming in Folk Life and Traditions” and “The Beginnings of Academic Education in Swimming”—are addressed only briefly, yet they warrant more extensive and focused research. I am confident that the academic interests of the doctoral candidate will extend beyond the present work and that these topics will form the basis of future scholarly studies.

Conclusion

In addition to the dissertation, I have reviewed the four academic publications authored by Nikolay Krastev on this subject. These further strengthened my conviction to vote in favor of awarding the educational and scientific degree of **Doctor** to Nikolay Georgiev Krastev in professional field 7.6 *Sport*, doctoral program *Theory and Methodology of Sports Science*. I also encourage the other members of the esteemed academic jury to support this position.

I am firmly convinced that this dissertation merits such an evaluation. I would further recommend that the author seek an appropriate form for publishing the dissertation as a standalone scholarly monograph. I will conclude with a reflection inspired by a passage from José Ortega y Gasset: a nobleman once requested a book from a monastery library, specifying only that it should be “Thick, to serve as support.” In contrast, the work of Nikolay Krastev will not serve as mere physical support, but as a substantial scholarly contribution for all those interested in aquatic sports—a community that is far from small.

Prof. Efrem Efremov, Ph.

